De reis naar Bahar Dar, Finchaa, Amerti Reservoir Interkerkelijke Stichting Ethiopië Eritrea

Tjeerd de Boer Urk **Reis van 30 Oktober tot 11 November 2017** Jaap Albregtse Breskens

Tjeerd de Boer en Jaap Albregtse vertrokken 30 Okt. 2017 vanaf Schiphol voor een reis t.b.v. de De Interkerkelijke Stichting Ethiopië Eritrea uit Urk naar de visserij projecten van die stichting op enkele meren in Ethiopië ook de n.g.o.Fish For All heeft daar projecten lopen in de kleinschalige visserij op de meren en waterreservoirs.

Onze begeleider was Alayu Yalew van de N.G.O. Fish For All en deze had ook gezorgd voor een auto met als chauffeur Sisay Adugna. De eerste volle dag in Addis Ababa werd er nog wat tijd besteed om de reeds gearriveerde visserijmaterialen en een buitenboordmotor vanachter de douane te krijgen maar dat is pas gelukt toen wij weer terug in Nederland waren. In Bahar Dar verbleven we in het Sommerland Hotel wat dan voor vijf dagen onze uitvalbasis zou zijn. In het stadje is ook nog een heel groot hotel en een luxe resort aan de rand van Lake Tana waardoor je er ook wel enkele buitenlanders tegenkomt.

De dag van aankomst bekeken we de visserijcoöperatie, het gebouw van voormalige visveiling , het onderzoekscentrum, de scheepswerf en een verwerkingsbedrijf voor vis van Fish Podruktion & Marketing Enterprise. Op de scheepswerf worden vissersscheepjes gemaakt en ook wel scheepjes voor personenvervoer over het water. Er zijn heel veel kloosters op de oevers en op de eilanden in Lake Tana en bezoekers gaan daar dus heen met passagiersbootjes.

We bekeken o.a. de vorderingen in de coöperatie en de werkzaamheden in de visfileerderij.In de visfileerderij valt er op het gebied van hygiëne nog heel veel te verbeteren en dat is alleen mogelijk wanneer men begint met onderricht te geven in hygiëne met controle achteraf of men er inderdaad werkt van maakt om de situatie te verbeteren.

Hygiëne is bij veel mensen in Ethiopië kennelijk geen onderwerp waar men veel mee bezig is. Ook zagen we dat er veelal gevist werd met illegaal netwerk vervaardigd van monofil en met te nauwe maaswijdtes. Dit netwerk wordt vervaardigd in Egypte en komt via Soedan in Ethiopië terecht.

We zagen mensen die goed overweg konden in de netten en ook vrouwen die bezig waren met netwerk te breien. De aangevoerde Tilapia is klein van stuk wat mogelijk veroorzaakt wordt door overbevissing. Verschillende malen aten we in een restaurant Tilapia die in z’n geheel in een grote pan met olie gaar gebakken wordt.

De ogen, kieuwen en ingewanden zijn daarbij wel eerst verwijderd en de vis wordt vrij hard doorgebakken zodat de kleine graatjes meegegeten kunnen worden. De smaak is best goed en kan vergeleken worden met kibbeling zoals de vishandelaren bij ons verkopen. In de grotere restaurants en hotels is het vaak de filet van Tilapia die je op je bord krijgt

Een veel gebruikt scheepstype is vervaardigd uit papyrus riet waarvan men een kano maakt en waarmee toch ook tot 500 meter netwerk wordt weggezet. Tijdens de periode in Bahar Dar werd er ook training gegeven aan vissers uit het gebied rond het Amerti Reservoir.

Op Lake Tana zijn tussen 3000 en 4000 visboten actief waarbij 20.000 mensen betrokken zijn. De pelikanen op deze foto worden aangetrokken door het afval van de fileerderij. Een visser in een papyruskano keert terug van de visvangst. Hij maakt gebruik van monofil netwerk.Er is dus geen registratie van aantallen schepen en bijbehorende vangsten maar gezien het grote aantal vissers mag er toch aangenomen worden dat er aanzienlijke hoeveelheden vis worden aangeland.

De vissers leerden o.a. varen met een boot met buitenboordmotor en deze training werd gegeven door iemand die dit 20 jaar geleden had geleerd tijdens een langdurige stageperiode op Urk. Na afloop van deze training kregen de vissers een getuigschrift uitgereikt waarin vermeld dat ze met goed gevolg de stageperiode hadden doorlopen.

Tijdens de periode in Bahar Dar bezochten we ook de pas gebouwde Tilapia kwekerij van African Sustainable Aquaculture (www.asanl.com) gelegen aan een kunstmatig meer voor de watervoorziening t.b.v. de landbouw. Ze hadden al eens vis afgeleverd en verwachten in 2018 400 ton Tilapia te kunnen afleveren die verkocht zal worden aan lokale handelaren en verwerkers.

In de vrije tijd brachten we ook nog een bezoek aan de waterval in de Blauwe Nijl en we bezochten ook een klooster op de oever van het Tana Meer waar we met een passagiersbootje naar toe voeren.

De geschiedenis van het klooster ging terug tot de twaalfde eeuw en een hoogbejaarde monnik liet ons in een soort kiosk een aantal voorwerpen zien uit die tijd waaronder de sleutel van het klooster. Ook werden we in de gelegenheid gesteld een deel van kerkdienst bij te wonen waar de gelovigen zongen en dansten onder begeleiding van twee enorme trommels.

Het laatste deel van de reis brachten we door in Shamboo van waaruit we de visserij op het Amerti- en het Finchaa Reservoir bezochten.De tocht naar het Amerti reservoir moest deels te voet afgelegd worden omdat er enkel een pad voor voetgangers en ezels loopt naar de visserijlocatie. We liepen door een in deze tijd van het jaar geweldig mooi landschap waar de oogst nog op het land stond met heel veel geelgekleurde akkers met koolzaad.

We zagen ook jongetjes van 10-12 jaar die flinke kuddes van een klein soort runderen op het grasland lieten grazen op dezelfde wijze zoals dat in de twintiger en dertiger jaren van de vorige eeuw ook in Nederland gebruikelijk was.'s-Nachts worden deze kuddes achter een kraal met doornstruiken bijeengedreven om de dieren te beschermen tegen groepen hyena's die hier rondzwerven. Het is een cultuurlandschap met landbouw en veeteelt wat volgens Alayu de laatste 10 jaar flink uitgebreid is door bomen te kappen.

Op het Amerti Reservoir moet de visserij dus eigenlijk nog ontwikkeld worden en er is een projectvoorstel van Fish For All om de visserij te ontwikkelen wat onder meer voorziet in het introduceren van visboten en vistechnieken.

Op het Finchaa Reservoir zijn 5 jaar geleden door Jan Douma 3 boten gebouwd en geïntroduceerd die er allemaal nog goed uitzagen en ook daadwerkelijk gebruikt worden om te vissen.

Ook voeren we naar de op een eiland gelegen visserijlocatie met de boten URK 001 en URK 003 waar het gebouw van de coöperatie met faciliteiten werd bezocht. De boten zagen er goed onderhouden uit en de vissers waren hier ook zeer tevreden mee. Duidelijk is dat deze scheepjes een belangrijke verbetering in de inkomsten van de vissers hebben bewerkstelligd.
Om wat gemakkelijker te werken zou men ook nog eens een steigertje moeten bouwen.

Zowel op het Amerti als op het Finchaa Reservoir zijn de vissers verenigd in een coöperatie die respectievelijk 15 en 19 leden hebben. We bezochten in Shamboo ook een viswinkel waar 8 vrouwen een inkomen verdienen en die tot stand gekomen is door bemoeienis van Fish For All. De enige houten vissersboot die de vissers op het Amerti Reservoir nu hebben is helemaal aan het eind van z'n bestaan en eigenlijk niet meer normaal te gebruiken door ernstige lekkage.

We zagen hier o.a. een watertoren bij het gebouw en binnenin een op zonnepanelen werkende diepvrieskist waarin de vangst van de voorgaande dagen werd bewaard.

Groot probleem op beide locaties is het gebrek aan een goede wegverbinding om de vis af te voeren.
Misschien dat vervoer per boot naar een locatie bij de dammen waar meestal een weg kortbij ligt hierin verbetering kan brengen.

Bij Finchaa werden we ook nog uitgenodigd in het huis van de voorzitter van de coöperatie waar we samen met enkele andere leden van de coöperatie een maaltijd met gebakken Tilapia kregen aangeboden.

De voorzitter had nu een stenen huis maar de traditionele woonruimte stond ook nog op het terrein.
Op het gebied van huisvesting is dit een duidelijke verbetering die volledig kan worden toegeschreven aan de verbeterde vangstmogelijkheden met de Urker boten.

Bij Finchaa ligt de dichtstbijzijnde lagere school op een afstand van drie uur lopen wat voor de kinderen onder de 10-12 jaar niet te doen is.

Waardoor er nu leerlingen naar school gaan die op een leeftijd van 16 jaar nog op lager schoolniveau zitten. Vandaar het plan om bij Finchaa een lagere school met onderkomens voor de onderwijzers te bouwen.

Een stuk grond is al door de regering ter beschikking gesteld en op de terugweg werd ons de locatie getoond waar de nog te bouwen school moet komen.

Na de overnachting in Ambo bereikten we de volgende dag na 3 uur rijden weer de hoofdstad Addis Ababa. Op deze laatste dag in Ethiopië bezochten we ook nog het kantoor van Fish For All van waaruit onze begeleider en manager van F.F.A Alayew Yalew zijn werkzaamheden aanstuurt. Ook hebben we nog een tweede bezoek gebracht aan de hoofdvestiging van de visverwerker F.P.M.E. waar we nog een aantal onderwerpen met de heren aankaarten.

In nogal wat delen van Ethiopië heeft men gewoon nagenoeg alle bomen gekapt t.b.v. de landbouw waardoor verdroging en erosie op de loer liggen zeker in deze periode van afnemende regenval. Verder zagen we grote holen die gegraven waren door miereneters om insecten te vangen. Bij beide reservoirs zagen we niet alleen aalscholvers en pelikanen maar ook visarenden wat duidt op een erg gezond visbestand. Visarenden eten grote vis die ze met beide klauwen uit het water vissen.

Na nog zoveel mogelijk kilometers gereden te hebben richting Addis Ababa brachten we de nacht door in een goed hotel in het plaatsje Ambo. Volgens de lokale mensen moet je in Ethiopië altijd rekening houden met onvoorziene problemen zoals demonstraties waardoor je vast kan komen te zitten. Soms worden er vrachtwagens op de weg in brand gestoken waardoor de enige weg langere tijd geblokkeerd is.

Men stelde o.a. Alayu voor om eens een proefzending te regelen van vis van het Finchaa Reservoir naar Addis Ababa wat natuurlijk best een goed idee is gezien de mooie kwaliteit Tilapia die er gevangen wordt. Men wil het bedrijf compleet moderniseren met nieuwe gebouwen en koel- en vriesinstallaties, nieuw wagenpark, nieuwe materialen enz. en men is daartoe op zoek naar een financier. Het zal nog een hele opgaaf zijn om een investeerder te vinden. Aan de andere kant is het ook zo dat wanneer er aanbod van vis komt van de nog in ontwikkeling zijnde aquacultuur dan zal die vis toch ook ergens heen moeten. Na dit bezoek lieten we ons naar het vliegveld van Addis Ababa brengen zodat we ruim de tijd hadden voor de vlucht terug naar Nederland waar we Zaterdag 11 November weer landden op Schiphol.

Al met al kunnen we terugzien op een boeiende reis waarin we heel veel visserijzaken hebben kunnen bekijken en beoordelen.

Met dank aan iedereen van **I.S.E.E.** en **Fish For All** die betrokken waren bij de organisatie van deze reis.

Tjeerd de Boer tj.deboer@kpnmail.nl Jaap Albregtse br43@zeelandnet.nl